

Ekonomiskt stöd under graviditet

Hjälp till forskande kvinnor får både beröm och kritik

Medicinska fakulteten i Lund ska ekonomiskt stödja forskande kvinnor vars forskning kan ha blivit lidande på grund av graviditet eller föräldraledighet.

Men det är inte föräldraledigheten som är problemet, säger kritiker.

II Lunds universitets medicinska fakultets styrelse har beslutat att på olika sätt främja kvinnliga medicinska forskare för att öka förutsättningarna för en jämnare könsfördelning i toppositionerna på fakulteten. Det ekonomiska stödet är det första steget och något som gick att göra snabbt. Det berättar Ingalill Rahm Hallberg, professor i vårdvetenskap och ställföreträdande dekanus vid medicinska fakulteten vid Lunds universitet.

Andelen kvinnor på såväl läkarutbildningen som forskarutbildningen är idag ungefär lika stor som andelen män. Men efter disputationen halkar kvinnorna efter. Till exempel är bara tre av fakultetens 19 prefekter kvinnor.

– Vi vill helst ha lika många kvinnliga som manliga sökande till högre befattningar, framför allt till professurer. Det är inte realistiskt idag men jag tror vi kommer att se en förändring. Det var ju inte fifty-fifty i forskarutbildningen för bara några år sedan.

Stödet ska ges till disputerade kvinn-

liga forskare som på grund av graviditet eller föräldraskap behöver hjälp. Det kan vara avbrott i forskningen, nedsatt arbetstid eller andra omständigheter som har med föräldraskapet att göra.

– Disputationen sammanfaller ofta med tidpunkten för när man bildar familj.

Satsningen ska pågå på försök i tre år. Sex personer kan få högst 200 000 kronor per person och år. Och samma person kan få stödet i högst två år.

Pengarna kan exempelvis användas till förlängd forskarassistenttid, stöd till laboratorieassistent eller doktorandstöd. Hur är upp till forskaren.

Fakulteten har bildat en arbetsgrupp som ska arbeta fram fler konkreta förslag på hur kvinnliga forskare kan stödjas att meritera sig vetenskapligt.

Idén kommer från England

Idén till det ekonomiska bidraget har Ingalill Rahm Hallberg lånat från England. Hon har fått både ris och ros som reaktioner på stödet.

– Jag har fått ris av män som undrar varför män inte kan få del av stödet. Jag har förståelse för det. Det vore önskvärt att ge till alla småbarnsföräldrar i karriären. Men det fattas inte män. Det fattas kvinnor. Det är mitt argument.

Inger Mossberg, ordförande i Sveriges kvinnliga läkares förening, kom-

menterar förslaget.

– Det är naturligtvis bra för de individer som får pengarna men det förändrar inte orsakerna till att kvinnor diskrimineras vid fördelning av forskningsanslag. Snarare minskar det trycket på att få en förändring. Det är inte stöd som är viktigast utan att avlägsna hinder. Det här blir ett sätt att kompensera för – och kanske i värsta fall bevara – den diskriminering av kvinnliga forskare som finns framför allt på postdoktoral nivå. Därför bör ansökningar om forskningsanslag vara aidentifierade och bedömas av utländska specialister inom ämnet.

Maria G Nilsson, pressekreterare på JämO, är mer positiv:

– Det låter bra, samtidigt som man behöver göra något åt problemet på längre sikt. Det finns fortfarande i många fall en föräldrad syn på jämställdhet bland äldre läkare i toppositioner. De som fördelar forskningsanslag måste få förståelse för hur genusstrukturerna ser ut i den världen, det vill säga få upp ögonen för att män ses som överordnade och kvinnor som underordnade.

Så vitt Läkartidningen har kunnat utreda är Lundafakulteten ensam i landet om att erbjuda ett sådant här stöd. Stödet ska sökas senast 15 februari.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Ett steg närmare xenotransplantation

II Två forskarlag lyckades nyligen ta fram klonade grisar som genmanipulerats med hjälp av kärnbyte och där den gen som orsakar hyperakut avstötning vid xenotransplantation slagits ut.

– Ett stort genombrott. Hyperakut avstötning har varit det stora hindret för xenotransplantation.

Så kommenterar Carl-Gustav Groth, professor emeritus i transplantationskirurgi vid Karolinska institutet, nyheten, som kom kort efter att hans artikel om xenotransplantation i detta nummer av Läkartidningen skrevs.

1997 lyckades företaget PPL Therapeutics för första gången visa att ett stordjur som utvecklats ur en äggcell vars kärna bytts ut kunde överleva. Resultatet var det klonade fåret Dolly.

Samma företag ligger bakom även detta nya framsteg. Samtidigt har ett forskarlag på företaget Immerge Biothe-

Fem lyckliga klonade grisar.

rapeutics lyckats med samma sak. Det nya är att dessa grisar inte bara är klonade, alltså framtagna efter ett kärnbyte, utan att den inplanterade kärnan också är genmanipulerad.

Genmanipulation går vanligen till så att ytterligare en gen sprutas in i en kärna. Men här har en oönskad gen istället

– i provrör – tagits bort från den kärna som sedan planterats in i äggcellen.

Grisarna som blivit resultatet kallas »gal knock out-pigs« efter det enzym, alfa-1,3-galaktosyltransferas, som den utslagna genen ger upphov till. Detta enzym bildar en polysackarid som finns på cellerna hos alla däggdjur utom apor och människor. Det är denna sockermolekyl som skulle orsaka hyperakut avstötning vid transplantation av ett organ från gris till människa. När sockermolekylen är borta borde problemet med hyperakut bortstötning försvinna, hoppas forskarna.

Nästa steg i forskningen blir att försöka transplantera ett organ från en av denna nya sorts grisar till en apa.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Se även Medicinsk kommentar på sidan 252

FOTO: SCANPIX/REUTERS